

Til: Olje- og energidepartementet

Leveres elektronisk

Deres referanse: 22/2380

Vår referanse: UN-LET-OOW-MPE-001

Dato: 06.01.2023

Antall sider: 7

Svar på høring om kvalitative kriterier og støtteordning for Utsira Nord

Viser til høringsbrev fra Olje og energidepartementet 6.12.22 med invitasjon til å gi innspill til kvalitative kriterier og støtteordning for Utsira Nord. Vedlagt følger et felles høringsinnspill fra Source Galileo Norge og Odfjell Oceanwind.

1 Om UtsiraVIND

Odfjell Oceanwind og Source Galileo Norge har inngått et samarbeid om å industrialisere flytende havvind i Norge og i Europa. Dette bygger på et teknologiløp gjennomført av Odfjell Oceanwind, som realiseres og kvalifiseres gjennom olje og gass-elektrifiseringsprosjekter, og skaleres gjennom Utsira Nord og andre Europeiske vindparkutbygginger. Industrielt og internasjonalt skaleringspotensiale bygger på beste praksis fra maritim industri og sikres gjennom standardiserte løsninger og sertifisering/klassing av DNV.

Partene har dannet konsortiet UtsiraVIND som skal søke konsesjon på Utsira Nord.

Source Galileo er en Europeisk utbygger og langsiktig eier av fornybar energisystemer som sol, batteri, hydrogen, nett samt land- og hav-vind. Source Galileo har som mål å bidra vesentlig til det Europeiske energi skiftet. Organisasjonen på ca. 70 personer lokalisert i Dublin, London, Milano og Haugesund, har lang erfaring innen bygging og drift av havvindanlegg. Source Galileo Norge AS har hovedkontor i Haugesund og har ansvar for flytende havvind.

Odfjell Oceanwind er en norsk flytende havvindspesialist med kontorer i Bergen, Stavanger og Oslo og sysselsetter ca. 40 personer. Selskapet har utviklet proprietære løsninger for flytende havvind kjent under merkevaren «Deepsea», utvikler egne havvindprosjekter og tar sikte på å bli en operatør av flytende vindparker. Odfjell Oceanwind er tilknyttet Odfjell Drilling og Odfjell Technology og bygger videre på en sterk maritim tradisjon gjennom 50 års erfaring fra design, bygging og operasjon av flytende borerigger i værharde havmiljø. Selskapet har ambisjoner om å bli en globalt ledende aktør gjennom skalering av sine løsninger i Europa og videre internasjonalt, på samme måte som Odfjell Drilling har inntatt en globalt ledende posisjon innen operasjon av flytende borerigger.

2 INNLEDNING

Generelt ønsker vi velkommen at regjeringen har lagt opp til en tett dialog med næringen på dette viktige området. Utsira Nord har potensiale til å bli en viktig katalysator for utvikling av flytende havvindteknologier, også i internasjonal målestokk. Det er derfor viktig at kriteriene for tildeling fullt ut ivaretar intensjonen med konsesjonene slik det har blitt kommunisert fra politisk hold:

- Skape et tidlig norsk hjemmemarked for flytende havvind
- Bidra til utvikling av kostnadsreducerende, industrialiserte teknologier og leverandørkjeder for flytende havvind
- Gjennom bred konkurranse, tilrettelegge for nyskaping og et aktørmangfold som også favner mindre og mellomstore aktører

Norge har gjennom sin maritime kompetanse og erfaring fra rederi- og riggvirksomhet i et svært krevende Nordsjøbasseng mye av det som kreves for å lykkes i å utvikle internasjonalt konkurransedyktige løsninger og prosjekter knyttet til flytende havvindparker. Standardiserte design, serieproduksjon, kostnadseffektiv og sikker drift, og kapitaldisiplin har vært viktig for å innta en ledende posisjon i et marked med tidvis svært lave marginer. Dette skiller seg fra olje og gassindustrien som karakteriseres av skreddersydde spesialløsninger og høye marginer.

For at potensialet som ligger i Utsira Nord konsesjonene realiseres er det viktig at området benyttes til flest mulig konsesjoner og at konsesjonene tildeles aktører som evner å bygge ut raskt med teknologier som har potensiale til å skalere samt være ettertraktet og konkurransedyktig i et internasjonalt marked. Demonstrerte evner på prosjektutviklingstempo og internasjonalt spredningspotensiale bør følgelig vektlegges høyt i tildelingen av arealer.

3 TILDELINGSMODELL

Vi støtter departementets foretrukne modell der arealtildeling og støttetildeling skjer i to steg. For å ivareta målet om kostnadsreduksjoner for flytende havvindprosjekter som samtidig muliggjør å gi støtte til flere prosjekter som ikke er kommersielt modne, ber vi om at det vurderes en modell som baseres på å skape en konkurranse om støtte med et fastsatt monetært budsjett. Dette ble brukt i Storbritannias nylige «CfD Allocation Round 4».

Ved en slik støttekonkurranse fastsettes først et maksimalt budsjett for total støtte. Aktørene legger deretter inn prisbud for sine prosjekter. Basert på dette beregnes støttebehovet for hvert enkelt prosjekt. Budene blir så summert og dersom det totale støttebehovet for prosjektene er under det fastsatte budsjettet, får alle prosjektene støtte. Dersom ikke alle budene passer innenfor budsjettet, ekskluderes det/de høyeste budet/budene.

For å legge opp til mest mulig konkurranse og unngå strategisk budgivning, bør man holde det monetære budsjettet skjult på konkurransetidspunktet. Det kan eventuelt oppgis et pristak som aktørene må by under for å delta i konkurransen - dersom OED vil sette en øvre grense for støttenivået til et enkeltprosjekt.

4 KVALITATIVE KRITERIER FOR TILDELING AV AREAL

Når det kreves konsesjon for å utøve en virksomhet, regulerer myndighetene samtidig adgangen til å drive slik virksomhet, og i mange tilfeller også adgangen til et nytt marked. Det er derfor viktig at tildelinger, herunder at kriteriene for tildeling av konsesjon, underkastes objektive, forholdsmessige og ikke-diskriminerende kriterier i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige og EØS-rettslige prinsipper.

Vi viser her også til forslaget til ny § 3 tredje ledd i havenergilova som lyder: «Ved tildeling av areal må søkerar ha tilfredsstillande teknisk kompetanse og finansiell styrke, og oppfylle relevante krav til helse, miljø og sikkerheit. Departementet kan krevja at aktørane som vil delta i ein konkurranse om tildeling av areal skal prekvalifiseras før deltakelsen. Ved utlysing kan departementet også sette andre objektive og ikkje-diskriminerande krav».

Vilkårene for tildeling, og da særlig minimumskravene, må følgelig være forholdsmessige og ikke stille andre eller høyere krav enn det som er nødvendig for å oppnå formålet med det aktuelle vilkåret. I motsatt fall, risikerer myndighetene å skape unødvendige etableringsbarrierer og stenge nye aktører ute fra en ny og viktig næring med den konsekvens at konkurransen i markedet både på kort og lang sikt begrenses. Samfunnsøkonomisk vil dette være uheldig.

At arealer på Utsira Nord foreslås tildelt basert på kvalitative kriterier, er generelt positivt for å oppnå intensjonen med konsesjonene.

Etter vår vurdering er de foreslåtte kriteriene i hovedsak fornuftige, men vi har visse synspunkter og kommentarer til enkelte av kriteriene, særlig knyttet til forholdsmessighet. Disse er oppsummert nedenfor.

4.1 Hovedkriteriene

Gitt intensjonen med Utsira Nord konsesjonene bør evne til rask prosjektmodning og -utbygging vektlegges positivt. Søknader som demonstrerer stor grad av modenhet på teknisk løsning og leverandørkjede bør derfor scores høyt. Etter vår vurdering, reflekterer punktet Gjennomføringsevne i liten grad dette og fokuserer mer på finansiell styrke, erfaring og referanser fra andre typer prosjekter.

Det foreslås at det etableres et nytt, femte hovedkriterium for «Akselerert utbygging». Alternativt bør evne til akselerert utbygging vektlegges høyere under kriteriet Gjennomføringsevne.

4.2 Kriterium 4F Helse, miljø og sikkerhet

Det kreves spesiell kompetanse og erfaring fra å operere flytende havvind i røffe havmiljø. Det vil være spesielt viktig at helse, miljø og sikkerhet (HMS) ivaretas på en best mulig måte på de første parkene som vil sette standarden for flytende havvind. Dette er også en viktig forutsetning for effektiv sameksistens. Kriteriene bør reflektere at HMS er et viktig kompetanseområde og bør derfor gjøres til gjenstand for en nærmere kvalitetsmessig vurdering basert på en redegjørelse for søkers erfaring, filosofier og styringssystemer, og ikke kun vurderes som «bestått/ikke bestått» kriterium slik det er foreslått.

Det foreslås derfor at kriterium 4 endres til at søker må kunne demonstrere erfaring fra å jobbe risikobasert og systemorientert, med systematisk oppfølging av risiko i sin aktivitet, og at oppfylling av kriteriet måles på en skala fra 0-4. En karaktertildeling på 0 eller 1 bør føre til diskvalifikasjon.

4.3 Vekting

Til tross for at hvert enkelt kriterium innebærer en vekting vurdert etter en gitt karakterskala, er det uklart hvorvidt hvert kriterium (hovedkriterium og/eller subkriterium) i den endelige vurderingen vil vektes likt eller om departementet vil vekte noen hensyn tyngre enn andre. Hvordan den faktiske vektingen vil gjøres har stor påvirkning på hvilke parametere som påvirker konkurransesituasjonen i tildelingsprosessen. Det er derfor viktig at departementet vurderer vektingen opp mot de overordnede målsetningene for havvind i Norge og setter tydelig rammer i utlysningen. Spesielt viktig blir det å sørge for at bidrag til innovasjon og teknologiutvikling og akselerert utbygging vektes høyt.

4.4 Svar på spørsmål stilt i høringsbrevet

1. Hvilke forhold knyttet til tildelingsmodell som må være avklart til utlysningstidspunktet?

Svar: Lokasjon for nettilkobling og systemgrensesnitt må være avklart før utlysning. Videre bør det redegjøres for forventet videre prosess for endelig tildeling av støtte og konsesjon, inkludert hvor mange prosjekter som er tiltenkt støtte som resultat av denne runden. Dette for at vi som potensiell utbygger kan vurdere hvor attraktivt det vil være å delta i konkurransen.

2. Hvilke effekter og vesentlige forskjeller det vil være fra prosjektenes side ved de to skisserte alternative tildelingsmodellene, blant annet når det gjelder prosjektmodning ved konkurranse om støtte og tidsbruk frem til investeringsbeslutning?

Svar: Med mål om kostnadsreduksjon for flytende havvind vil det være unødvendig ressursbruk å modne frem 3 ekstra prosjekter som man med sikkerhet vet ikke skal gjennomføres. Effektiv ressursbruk og kostnadsreduksjon taler derfor til fordel for at en 2-steps tildelingsmodell er å foretrekke. Videre er det et overordnet mål om utvikling av leverandørindustrien og posisjonering for spredning og eksport. Den alternative tildelingsmodellen vil mest sannsynlig kreve noe lenger tid før prosjektrealisering, noe som vil være en ulempe for leverandørindustrien. Følgelig taler også tidsbruk og potensialet for spredning og eksport for at en 2-steps tildelingsmodell er å foretrekke. Når det gjelder prosjektmodning og konkurranse om støtte vil prosjektene kunne presentere mer presise kostnadsanslag og en vil derfor kunne oppnå en konkurranse om støtte med lavere risiko ved alternativ tildelingsmodell. Isolert sett taler derfor dette til fordel for alternativ tildelingsmodell. Samtidig må man uansett ha mekanismer for kostnadsrisiko/-kontroll i støttemodell slik at dette argumentet strengt tatt ikke bør tillegges særlig stor vekt.

3. Hvilke deler av prosjektmodningen som er viktig å ha gjennomført for å kunne redusere risikopåslag i kostnadsestimatene og dermed statens støtte?

Svar: Det vil være fornuftig å ha utarbeidet detaljplan og konsesjonssøknad for å detaljere teknisk løsning. Hovedkontrakter bør være fremforhandlet for å låse inn priser fra leverandører og det bør være gjennomført konsekvensutredning for å avdekke eventuelle kostnadsdrivende elementer bla. knyttet til sameksistens, før kostnadsestimatene og tilhørende støttebehov presenteres.

4. Eventuelt forslag til justeringer i de alternative tildelingsmodellene.

Svar: Den foretrukne modellen er etter vår vurdering en bedre løsning enn den alternative modellen. Det er etter vårt syn rom for å forbedre den foretrukne modellen langs linjene foreslått av Offshore Norge (ref. "3. Tildelingsmodell" ovenfor).

5. Tilbakemelding på alternativ forslag til tildelingsmodell, hvor seks aktører inviteres til å ytterligere modne frem prosjektene i forkant av arealtildeling.

Svar: Se pkt 2 over

6. Hvor lang tid trenger aktørene for å ferdigstille søknad etter utlysning?

Svar: Etter vår vurdering trenger aktørene tre måneder for å ferdigstille søknaden. Dette forutsetter imidlertid at hovedprinsipper som kan innebære tidkrevende involvering av tredjeparter avklares så raskt som mulig (og i god tid før utlysning). Slike hovedprinsipper inkluderer minimumskrav/diskvalifikasjonsgrunner som kan medføre behov for å endre sammensetning av konsortier og involvering av tredjeparter for verifisering av deler av søknaden. Hvis slike forhold ikke er avklart i god tid før utlysning, må tiden for å ferdigstille søknaden utvides betydelig.

7. De ulike kriteriene, herunder;

- a. Om formuleringen og innholdet i de kvalitative kriteriene er tilstrekkelig tydelige for aktørene

Svar: Det vises til vår innledende kommentar om vekting ovenfor. Vi oppfatter at det er uklart hva som menes med «vektede kriterier». Vil for eksempel score på hvert delkriterium (6A, 6B osv.) summeres opp til en total sum eller vil de summeres opp til en gjennomsnittlig score for hvert hovedkriterium som så summeres sammen til en total score? Vil subkriterier og/eller hovedkriteriene ha ulik vekting? Dersom kriteriene skal vektes, må dette fremgå klart av utlysningen, gjerne med en entydig formel for hvordan total score vil bli beregnet. Vi ber om at dette kommer tydelig frem i utlysningsdokumentene.

b. Om det er tilstrekkelig tydelig hvordan departementet vil evaluere søkere under hvert kriterium

Svar: Generelt sett, ja. Vi vil imidlertid gjøre oppmerksom på faren for at noen søkere velger å legge inn urealistiske tall som baserer seg på forutsetninger som kan være vanskelig å etterprøve for å få en god score på noen av kriteriene. Spesielt gjelder dette estimater for 2030 (2A) og 2035 kostnader (3A), samt klimafotavtrykk (5A), som alle innebærer komplekse beregninger med mange forutsetninger/antagelser som er vanskelig å etterprøve. Her blir det viktig at departementet grundig vurderer holdbarheten i forutsetningene og beregningene som søknadene legger til grunn, og henter inn spisskompetanse på området for å vurdere søknadene opp mot hverandre.

c. Om etterspurt dokumentasjon per kriterium gir dekkende informasjon for å vurdere søkerne

Svar: Ja

d. Om den administrative byrden for aktørene ved noen av de foreslåtte kriteriene er uforholdsmessig stor

Svar: Nei

e. Om noen av minimumskravene er for strenge eller for lave, særlig minimumskravene knyttet til erfaring og finansiell styrke

Svar: Som fremhevet ovenfor, er det viktig at særlig minimumskravene, men også tildelingskriteriene utformes på en objektiv, forholdsmessig og ikke-diskriminerende måte i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige og EØS-rettslige prinsipper. Vilårene for tildeling, og da særlig minimumskravene, må være forholdsmessige og ikke stille andre eller høyere krav enn det som er nødvendig for å oppnå formålet med det aktuelle vilkåret. Dette gjelder særlig minimumskravene til erfaring og finansiell styrke. Dersom myndighetene stiller vilkår her som ikke er treffende for det formålet man ønsker at vilkåret skal oppnå, eller stiller strengere krav enn det som er nødvendig for å oppnå forholdet, vil det kunne hindre ellers gode søkere fra å søke konsesjon.

Det kan som nevnt også bidra til å skape etableringsbarrierer som stenger aktører som ellers kunne bidra med gode løsninger og skape konkurranse i et viktig fremvoksende marked ute slik at konkurransen både på kort og lang sikt begrenses.

På denne bakgrunn foreslår vi følgende justeringer av minimumskravene:

Kriterium 4A Finansiell styrke: Vi er enig i at tilstrekkelig finansiell styrke er viktig for å kunne realisere et prosjekt på Utsira Nord. I høringen legges det imidlertid opp til at den med størst balanse scorer best på dette kriteriet. Dette vil automatisk favorisere de største internasjonale energigigantene og er ikke i tråd med målet om å legge til rette for et allsidig aktørmangfold og effektiv konkurranse.

Vi foreslår derfor at det i stedet etableres et minimumskrav til slik finansiell kapasitet som anses nødvendig for å realisere et prosjekt på Utsira Nord. Det bør ikke gis ekstra uttelling om søker har ytterligere finansiell kapasitet. Minimumskravet til finansiell kapasitet bør kun knyttes til tilgjengelig kapital for å kunne realisere dette aktuelle prosjektet, og ikke til annen omsetning eller kapital som ikke er relatert til utvikling av flytende havvind.

Kriterium 4E Erfaring:

Å stille krav om erfaring fra minst ett offshore vindprosjekt på 300MW slik det foreslås i høringen, vil favorisere store internasjonale selskaper, og kan forhindre at andre mindre, f.eks. norske prosjektutviklere, som i mindre grad har hatt tilgang til den type prosjekter i sitt hjemmemarked, kan søke konsesjon. Det vil så langt vi kan forstå, ikke finnes noen flytende vindprosjekter på 300MW på evalueringstidspunktet og referanseprosjektene vil da utelukkende måtte knytte seg til bunnfaste vindprosjekter. Flytende havvind stiller som kjent andre krav til kompetanse og erfaring enn bunnfast havvind. Erfaring fra bunnfast havvind er følgelig ikke nødvendigvis overførbart til flytende havvind og gir følgelig ikke nødvendigvis bedre erfaringsgrunnlag enn andre relevante prosjekter. Et slikt minimumskriterium vil også kunne forhindre relevante aktører fra å søke.

Vi foreslår å fjerne kravet om å minst ha gjennomført ett 300MW offshore vindprosjekt, men å vektlegge erfaring fra havvindutbygging.

Referanseprosjektene skal ifølge høringsforslaget, være gjennomført de siste fem årene før søknadsfristen. Relevante referanseprosjekter er komplekse og langvarige. Det tar eksempelvis fort 3 år å gjennomføre ett prosjekt knyttet til bygging av en flytende borerigg eller vindturbin. Fem år er derfor etter vår vurdering et altfor kort tidsvindu. Ved å utvide denne tidsperioden, vil man åpne opp for flere relevant og gode søkere.

Vi foreslår derfor at aktuelle referanseprosjekter bør være gjennomført de siste ti år for å sikre et robust sammenligningsgrunnlag.

f. Hvilke forutsetninger som bør ligge inne i kostnadsanslagene ref. 2A og 3A

Svar: Fornuftige forutsetninger vil etter vår vurdering være 10kr/euro, 25 års levetid på prosjektet, 6% kalkulasjonsrate, 2023 kroner. Bruktid/kapasitetsfaktor er en viktig driver i teknologiutvikling for flytende havvind. Denne bør følgelig ikke legges inn som en fast forutsetning, men bør kunne konkurreres om.

g. Hvilket presisjonsnivå kostnadsanslagene bør ha ref. 2A og 3A

Svar: Presisjonsnivå på kostnadsanslaget for 2A bør være klasse 3 i henhold til AACE International's klassifisering (+/-20%, normalt for et budsjett-estimat)
Presisjonsnivå for 3A vil være lavere klasse 4 (+/-30%, normalt for en mulighetsstudie)

h. Hvilken metode som bør benyttes for usikkerhetsanalyse av kostnadsanslagene ref. 2A og 3A

Svar: Beste praksis for usikkerhetsanalyser er etter vår vurdering triangelestimater med Monte Carlo-simulering. Det må imidlertid bemerkes at slike analyser i seg selv er beheftet med stor usikkerhet og liten presisjon (og kan følgelig relativt enkelt manipuleres i den retning man ønsker). Det er viktig at departementet er klar over styrker og svakheter i slike simuleringer, og henter inn en uavhengig tredjepart med spisskompetanse på dette for å vurdere søknadene opp mot hverandre.

i. **Om det er realistisk med idriftsettelse før 2030, ref. 4G**

Svar: Det er etter vårt syn mulig å sette vindparken i drift i 2028. Dette betinger imidlertid at ulike forutsetninger er oppfylt (i tillegg til departementets egne forutsetninger om 4 måneder til å behandle fastsettelse av utredningsprogram og 6 måneder til å behandle søknad om konsesjon og detaljplan). Vi tenker da særlig på følgende forutsetninger:

- i. Arealtildeing må skje i løpet av 2023
- ii. Foretrukket tildelingsmodell må benyttes
- iii. Søkere som blir tildelt areal har et modent konsept inkludert kvalifikasjon av flyter mot foreslått vindturbin
- iv. OED må organisere nødvendige forundersøkelser slik at søker kan gjøre konsekvensutredning som skrivebordstudie
- v. Søknadsfrist for statsstøtte, konsesjon og detaljplan settes til utgangen av 2024

j. **Hvilken metode aktørene bør benytte for å estimere klimafotavtrykk per kWh, ref. 5A**

Svar: Utkastet som er sendt på høring spesifiserer klimafotavtrykk per installert kW, mens spørsmålet her stilles som fotavtrykk per kWh. Etter vårt syn vil fotavtrykk per kWh helt klart være den mest relevante måleparameteren siden denne også vil omfatte drift, levetid, energiproduksjon over levetid, fjerning og resirkulering.

Beste metode for å estimere klimafotavtrykk er å gjennomføre en livssyklusanalyse (Life Cycle Assessment) for å vurdere den totale miljøpåvirkningen fra hele verdikjeden til produkter som inngår i vindparker.

Utførelse av livssyklusanalyser er beskrevet i ISO standard 14040 (rammeverk og prinsipper) og i ISO 14044 (krav og retningslinjer). Estimering av klimafotavtrykk for produkter er beskrevet i ISO standard 14067 (krav og retningslinjer for kvantifisering).

k. **Valg av systemgrense for klimafotavtrykkberegning, herunder hvilke komponenter systemgrensen bør inneholde, ref. 5A**

Svar: Omfang for klimafotavtrykkberegning bør inkludere scope 1 og oppstrøms scope 3 for alle aktiviteter som faller inn under ansvaret til Søker knyttet til utvikling, utbygging, drift og avslutning av vindparken. Scope 2 er etter vårt syn mindre relevant da innkjøpt energi vil være begrenset. Nedstrøms scope 3 er også mindre relevant da bruk av den produserte energien fra vindparkene på UN kan antas å være lik mellom alle.

Date: 06.01.2023

Odfjell Oceanwind AS

Source Galileo Norge AS

Signed by:

Printed name: Per Lund
plu

plu@odfjellocceanwind.com

Gunnar W. Birkeland

gunnar.birkeland@sourcegalileo.com